

A Pécsi Ítéltábla a Hantos Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Hantos Ádám ügyvéd, fél címe 1) által képviselt **felperes neve** (címe) felperesnek - a dr. Sándor Attila ügyvéd (fél címe) által képviselt **alperes neve** (címe) alperes ellen kártérítés iránt indított perében a Szekszárdi Törvényszék 2014. március 17. napján kelt 6.P.20.098/2010/84. számú ítélete ellen a felperes által 87. sorszámon előterjesztett fellebbezés, az alperes által Pf.5. sorszámon előterjesztett csatlakozó fellebbezés folytán meghozta a következő

Ítéletet:

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét fellebbezett részében részben megváltoztatja, és

az alperes által fizetendő nem vagyoni kártérítés összegét 3.500.000 (hárommillió-ötszázezer) forintról 7.000.000 (hétmillió) forintra felemeli;
az alperest a 2009. június 19. napjától 2014. március 31. napjáig terjedő időre 882.525 (nyolcszáznyolcvankétezer-ötszázhuszonöt) forint lejárt háztartási kisegítői járadék és ennek 2011. november 9. napjától a kifizetés napjáig járó, az elsőfokú ítéletben meghatározott mértékű késedelmi kamatai,
543.400 (ötszáznegyvenháromezer-négyszáz) forint lejárt közlekedési többletöltség járadék, ebből 321.440 (háromszázhuszonegyezer-négyszáznegyven) forint után 2011. november 19. napjától, 222.000 (kétszázhuszonkétezer) forint után 2012. június 4. napjától a kifizetés napjáig járó, az elsőfokú ítéletben meghatározott mértékű késedelmi kamatai,
2014. április 1. napjától havonta előre minden hó 5. napjáig havi 15.375 (tizenötezer-háromszázhetvenöt) forint háztartási kisegítői járadék és 10.600 (tízezer-hatszáz) forint közlekedési többletköltség járadék megfizetésére kötelezi azzal, hogy az alperes a lejárt járadékok megfizetésére tizenöt napon belül köteles;
az alperest az elsőfokú ítéletben írt mértékű késedelmi kamatok megfizetésére az elsőfokú ítéletben írt tőkemarasztalási összegek közül 360.000 (háromszázhatvanezer) forint gondozási díj, 240.000 (kétszáznegyvenezer) forint háztartási kisegítői költség és a 280.400 (kétszáznyolcvanezer-négyszáz) forint közlekedési többletköltségből 150.400 (százötvenezer-négyszáz) forint után 2009. április 19. napjától, a közlekedési többletköltségből 130.000 (százharmincezer) forint után 2010. január 3. napjától kötelezi;
az alperes által fizetendő elsőfokú perköltség összegét 873.000 (nyolcszázhetvenháromezer) forintra felemeli.

A fentieket meghaladóan tekinti a keresetet elutasítottnak.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek tizenöt napon belül 222.800 (kétszázhuszonkétezer-nyolcszáz) forint másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

Indokolás

Az elsőfokú bíróság által megállapított és a másodfokú bíróság által kiegészített, a fellebbezések elbírálása szempontjából jelentős tényállás szerint az 1954. évben született, szövődményes cukorbetegsége, magasvérnyomás-betegsége miatt 2007. szeptember 1-től 67% munkaképesség-csökkenéssel rokkantositott felperest 2008. májusában a jobb lábfejen kialakult gennyes gyulladás miatt az alperes sebészeti osztályán kezelték, bal lábán többször is gyógyszeres kezelést igénylő gyulladás alakult ki. 2008. augusztus 9. napján ügyeleten a bal lábfej duzzadtsága miatt antibiotikumot kapott, bőrgyógyászati vizsgálatát javasolták. 2008. augusztus 15-én az alperes bőrgyógyászati ambulanciáján erős gyulladást észleltek, orbáncot diagnosztizáltak, az antibiotikum további szedését, borogatást, jegelést javasoltak. Augusztus 22. napján jelent meg kontrollvizsgálaton, a diagnózis ekkor is orbánc volt. Az augusztus 28. napján elvégzett röntgenvizsgálat az osteomyelitis (csontvelőgyulladás) lehetőségét felvetette, a felperest kezelő orvos azonban ennek nem tulajdonított jelentőséget. 2008. szeptember 12-től észlelték az alsó végtag fekélyét, sebészeti konzíliumra azonban nem került sor. Ezt követően a felperes tartós antibiotikus kezelésben (Duomox) és ambuláns nyirokmasszázsos kezelésben részesült.

2009. január végén a felperes lázas állapotba került, bal talpán egy csomó kifakadt, nagy mennyiségű genny ürült. Január 28. napján háziorvosa antibiotikum szedését írta elő, a következő napon az alperes bőrgyógyászatán Gentamycin kenőcs használatát és Betadin oldatos fertőtlenítést javasoltak, szükség esetén másnapi osztályos felvétellel. A felperes 2009. február 2. napján erős rosszulléte miatt került az alperes sebészeti sürgősségi ambulanciájára, sebészeti osztályra felvették, a fekélyt feltárták. A másnap készült röntgenlelet előrehaladott csontvelőgyulladást igazolt. A helyi feltárás ellenére a gyulladásos folyamat nem javult, bal lábszárát a középső harmad felső harmadában 2009. február 6. napján amputálni kellett. 2009. február 13. napján bocsátották otthonába.

Az alperes a felperes ellátása során nem az elvárható gondossággal járt el. Az osteomyelitis (csontvelőgyulladás) igazolására nem javasolt további vizsgálatot, a csontfolyamat követésére kontroll röntgenvizsgálatot, a kórokozó kimutatására irányuló direkt és indirekt vizsgálatokat nem végzett, az általa alkalmazott gyógyszeres kezelés a protokollnak nem felelt meg, sebészeti konzíliumot nem kért. Az alkalmazott hosszas gyógyszeres kezelés hatására a felszínes bőr- és lágyrészfolyamatok nyugalomba kerültek ugyan, azonban a csontfolyamat gyulladásos gócként szerepelhetett.

Bizonyossággal nem állítható, hogy gondos kezelés esetén az amputáció elkerülhető lett volna, amennyiben azonban az alperes a csontvelőgyulladást korábban felismeri és kezeli, úgy az amputáció elkerülésének esélye nagyobb lett volna.

A negyedik emeleti, 1 + 2 félszobás lakásban egyedül élő felperes a rokkantnyugdíjazását követően, az amputációt megelőzően képes volt saját maga ellátására. Napjai úgy teltek, hogy bevásárolt, főzött, szoros kapcsolatot tartott barátnőjével, gyakran vendégül látta ugyancsak Szon élő felnőtt fiát, **Sz. Pt** és annak barátnőjét, akikkel kirándulni is járt.

A kórházból történt hazabocsátását követően négy hónapig (a művégtag biztonságos használatának elsajátításáig) napi négy órában gondozásra szorult, amit fia biztosított számára. A gondozás ellenértéke négy hónapra 360.000 forintot tett ki.

Ezalatt az idő alatt háztartási munkát végezni nem tudott, a háztartási kisegítés ellenértéke 240.000 forint volt.

A protézis használata mellett napi egy órában ezt követően is segítségre szorult és a jövőben is háztartási kisegítőre fog szorulni, melynek költsége havi 15.375 forint.

A felperes az amputáció óta művégtag használata mellett kerekesszékkal, járókerettel vagy bottal közlekedik. Lábszárprotézisével rövidebb távok megtételére képes, ez a távolság különösen lerövidül akkor, ha a protézis a térdhajlatot feltöri.

Tömegközlekedés igénybevételére a mellékbetegségként meglévő subclavian steal szindrómával (a kulcscsont alatti verőér szűkülete miatt a váll mozgásakor agytörzsi vérrellátási zavar léphet fel) együtt nem képes, mivel a kapaszkodásban, lépcsőre fellépésben akadályozott.

120 nap (4 hónap) időtartamban a felperes szállításával havi 8.500 forint többletköltség merült fel, ugyanezen időszakban a felperes fiának látogatásaihoz kapcsolódó gépkocsihasználat költsége havi 14.100 forint, a kísérő költsége havi 15.000 forint volt.

A felperesnek amputált állapotával összefüggésben a 2009. június 19. napját követő időben is folyamatosan felmerül havi 5.600 forint közlekedési többletköltsége, valamint kísérőre szorul; a kíséretével felmerülő időráfordítás 2010. július 19. napjáig havi 10.000 forintban, az ezt követő időre és a jövőre is 5.000 forintban volt összezszerúsítható.

A felperesnél az alsó végtag csonkolásos műtete átmeneti hangulatzavart, depressziós epizódot okozott, ami időben, intenzitásában, mélységében a helyzetének megfelelő reakciónak minősíthető. Hangulatzavara megszűnt, maradandó pszichés eltérés nem állapítható meg nála.

A felperes többször (35. , 59., és 81. sorszám alatt) módosított keresetében 10.000.000 forint nem vagyoni kártérítés, ennek 2009. február 6. napjától a kifizetés napjáig járó törvényes mértékű kamatai;
a fürdőszoba átalakítás költségeire 672.962 forint;

ápolás-gondozás költségeként 2009. február 18. napjától 2009. július 18. napjáig terjedő időszakra 450.000 forint és ennek 2009. május 3. napjától számított késedelmi kamatai;
háztartási kisegítő költségeire a 2009. február 18. napjától 2009. július 18. napjáig tartó időszakra napi négy órára 525 forint óradíjjal elszámolt 315.000 forint és ennek 2009. május 3. napjától számított késedelmi kamatai, 2009. július 18. napjától ezen a címen (napi 1 órai háztartási kisegítésre figyelemmel) havi 15.750 forint járadék, a lejárt járadék középarányos kezdőidőponttól számított törvényes mértékű késedelmi kamatai;
közlekedési többletköltség járadék címén 2009. év 10 és fél hónapjára havi 8.500 forint, összesen 89.250 forint és ennek 2009. július 25. napjától számított kamatai, 2010. évre havi 9.500 forint, összesen 114.000 forint és ennek 2010. június 1. napjától számított kamatai, 2011. évre havi 10.500 forint, összesen 126.000 forint és ennek 2011. július 1. napjától számított kamatai, 2012. évre havi 11.500 forint, összesen 138.000 forint és ennek 2012. július 1. napjától számított kamatai, 2013. évre havi 12.500 forint, összesen 150.000 forint és ennek 2013. július 1. napjától számított kamatai, 2014. január 1. napjától havi 13.500 forint és a hátralékos összeg tekintetében ennek középarányos kezdőidőponttól számított törvényes mértékű késedelmi kamatai;
kulturális többletköltség címén 25.000 forint és ennek 2009. május 2. napjától számított késedelmi kamatai;
gyógyszerszolgáltatás járadék címén 2009. február 18. napjától havi 1.649 forint;
telefon többletköltség címén 25.000 forint és ennek 2009. május 2. napjától számított késedelmi kamatai;
rezsi többletköltség címén ugyancsak 25.000 forint és ennek 2009. május 2. napjától számított késedelmi kamatai;
kísérő költségére 2009. február 18. és július 18. közötti időszakra 5 x 15.000 forint és ennek 2009. május 2. napjától számított kamatai, 2009. július 18. napjától havi 10.000 forint járadék, a hátralékos járadék középarányos kezdőidőponttól számított késedelmi kamatai;
gyógyászati segédeszköz (kerekesszék, járókeret, szobawc) költségére 16.115 forint és ennek 2009. február 18. napjától a kifizetés napjáig járó törvényes mértékű késedelmi kamatai;
minőségi lábszárprotézis beszerzésére 1.006.719 forint megfizetését kérte.

Az elsőfokú bíróság

3.500.000 forint nem vagyoni kártérítés és annak 2009. február 7. napjától számított késedelmi kamatai,
360.000 forint gondozási díj és ennek 2009. május 3. napjától a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal, 2013. július 1. napjától a kifizetés napjáig a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező (törvényes) mértékű kamatai;
240.000 forint háztartási kisegítő költsége és ennek 2009. május 3. napjától a kifizetés napjáig járó törvényes mértékű késedelmi kamatai;

280.400 forint közlekedési többletköltség és kísérő költsége és ennek 2009. május 3. napjától a kifizetés napjáig járó törvényes mértékű késedelmi kamatai;
20.000-20.000 forint telefonálási és kulturális többletköltség és ennek 2009. május 3. napjától a kifizetés napjáig járó törvényes mértékű késedelmi kamatai;
16.115 forint gyógyászati segédeszközök költsége és ennek 2009. február 18. napjától a kifizetés napjáig járó törvényes mértékű késedelmi kamatai;
672.962 forint fürdőszoba átalakítás költsége és
306.500 forint perköltség megfizetésére kötelezte az alperest. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította.

Az ítélet indokolásában az orvosszakértői véleményt értékelve kifejtette, hogy a felperes alperes általi ellátása nem a kellő gondossággal történt, emiatt az amputáció elkerülésének esélyét a felperes elveszítette. Az orbánc szövődmény hiányában tekinthető csak bőrgyógyászati megbetegedésnek, a fekélyesedés kialakulásától a betegség sebészeti kérdés, az alperes azonban nem ilyenként kezelte, a helyes diagnózis felállítását és az annak megfelelő kezelést felróhatóan elmulasztotta, így a Ptk. 339.§-a és az 1997. évi CLIV. törvény 77.§ (3) bekezdése alapján a felperest ért kárt megtéríteni tartozik. A felperesnek felróható, a kár bekövetkezésében közreható magatartást a törvényszék nem talált bizonyítottnak. A beszerzett házi orvosi dokumentáció alapján alaptalannak találta azt az alperesi állítást, hogy a felperes bal lábán a nyílt seb 2009. január 25. vagy 26. napján keletkezett; rögzítette, hogy a felperes a legkorábban január 27. napján jelentkező problémával másnap orvoshoz, a következő napon pedig az alperes bőrgyógyászati ambulanciájához fordult. A szükség eseteire ajánlott osztályos felvétel nem jelent határozott beutalást, hibázott az alperes, amikor a betegre hárította a fekvőbeteg ellátással kapcsolatos döntést, így a felperest mulasztás a 2009. január végén történtek miatt semmilyen tekintetben nem terheli.

A felperest ért nem vagyoni hátrány feltárásakor jelentőséget tulajdonított annak, hogy az egészségi állapotváltozás 67% mértékű egészségkárosodásról 80%-ra történő növekedést jelentett. A pszichés állapotváltozás nem értékelhető, mivel a perben eljáró pszichiáter szakorvos véleménye szerint a felperesnél nem alakult ki maradandó pszichés elváltozás, csonkolásos műtete előtt is állt már (agorafóbiája okán) pszichiátriai kezelés alatt. A felperes korábbi társas kapcsolatai az amputációt követően beszűkültek, a lakásból való kijutás nehézséget okoz számára, a mindennapi teendők ellátása a korábbiakhoz képest többlet energiabefektetéssel és nagyobb időszükséglettel jár. Egyensúlyozást igénylő tevékenységekben a jövőben is segítségre fog szorulni, azonban ez a rendszeres háztartási munkák végzésében akadályozottságot nem jelent, ezért járadékigényt nem alapoz meg, a nem vagyoni kártérítés összegszerűségének meghatározása során kell számításba venni. Így az elsőfokú bíróság úgy találta, hogy 3.500.000 forint nem vagyoni kártérítés az az összeg, amely az egészségsértés megfelelő kompenzációját jelenti.

A háztartási kisegítő költségére a könnyebb és közepes munkák tekintetében 120 napra fogadta el az indokoltságot a gazdasági szakvélemény szerinti összegszerűségben. Ez 60 napra napi 4 órában 475 forint óradíjjal számolva

114.000 forintot és 60 napra napi 4 órában 525 forint óradíjjal számítva 126.000 forintot, összesen 240.000 forintot tett ki.

A közlekedési többletköltség körében a törvényszék annak elfogadásával számolta el a felperesnek járó összeget, hogy 120 nap volt az az időszak, amíg önállóan közlekedni a felperes egyáltalán nem tudott. A felperes szállítására igényelt költséget (havi 8.500 forintot) nem tekintette eltúlzottnak, négy hónapra ezen a címen 34.000 forintot ítelt meg. A felperes fiának látogatásaihoz kapcsolódó gépkocsihasználat költségét a gazdasági szakértői vélemény alapján havi 14.112 forintban határozta meg, ami az első 120 napban napi kétszeri látogatással merült fel a felperes és **Sz. P** lakása közötti távolságra figyelemmel, a négy hónapra 56.400 forint összegben. A közlekedési többletköltség tétel alatt számolta el a törvényszék a kísérő költségét, melyre a heti 8 óránál is kevesebb időráfordítást feltételező havi 15.000 forintot, négy hónapra 60.000 forintot indokoltnak talált.

A véghatáridő nélküli közlekedési járadék iránti igényt alaptalannak találta, mert a felperest az amputáció a tömegközlekedés használatában csak a protézis használatának elsajátításáig akadályozta. Megítélése szerint az alperes felelőssége szempontjából nem bír jelentőséggel, hogy a felperes egyéb sorsszerű megbetegedése (subclavian steal szindróma) miatt bal kezével az autóbuszon kapaszkodni nem tud, jobb kezével pedig a járókeretbe vagy botba kell kapaszkodnia és emiatt nem tud tömegközlekedési eszközt igénybe venni; indokolása szerint a felperes perbeli megbetegedéssel össze nem függő betegségei nem esnek az alperes kártérítési felelősségének körébe. Értékelte azonban az elsőfokú bíróság, hogy a felperesnek házi orvosát rendszeresen fel kellett keresnie valamennyi betegségéből kifolyólag, amihez korábban nem szorult segítségre, míg az amputációt követően a negyedik emeleti lakásából a közlekedést csak a fia segítségével vállalhatta; így indokoltan igényelt kísérőt. A házi orvosi iratok 2010. július közepéig álltak rendelkezésre, így az elsőfokú bíróság úgy találta, hogy a felperest a házi orvosi iratokkal dokumentált időszakra, további 13 hónapra az igényelt havi 10.000 forint a kísérő költségére megilleti. Ugyanerre az időszakra a közlekedési többletköltség (gépkocsi-használattal felmerült üzemanyagköltség) indokoltságát azért nem fogadta el, mert megítélése szerint ekkorra már a tömegközlekedés használatára is képesnek kellett lennie a felperesnek. A négy, közlekedéssel összefüggő tétel összegeként (34.000 forint + 56.400 forint + 60.000 forint + 130.000 forint) adódott az ezen a címen megítélt 280.400 forint marasztalási összeg.

Az elsőfokú ítélet ellen, annak részbeni megváltoztatása iránt 84. sorszám alatt a felperes fellebbezett. Kérte, hogy a másodfokú bíróság az alperest

7.500.000 forint nem vagyoni kártérítés és ennek 2009. február 6. napjától számított törvényes mértékű késedelmi kamata;

a háztartási kisegítő költségére megítélt 240.000 forint vagyoni kártérítés után (az ítéletben foglalt 2009. május 3-i kezdő időpont helyett) annak 2009. április 19. napjától számított késedelmi kamata;

háztartási kisegítő címén 2009. június hó 19. napjától a jövőre nézve véghatáridő nélkül havi 15.375 forint járadék, az ítélethozatalig lejáró járadék tekintetében a középídtől számított törvényes késedelmi kamat;
a gondozás költségeként megítélt 360.000 forint vagyoni kártérítés után, (az ítéletben foglalt 2009. május 3-i kezdő időpont helyett) annak 2009. április 19. napjától, mint középídtől számított törvényes késedelmi kamata;
közlekedési többletköltségeként és kísérő költségeként a 2009. február 18. és június 18. közötti időszakra megítélt 150.400 forint vagyoni kártérítés után annak 2009. április 19. napjától, a kísérő költségeként 2009. június 19. napjától 13 hónapra megítélt, összesen 130.000 forint vagyoni kártérítés után 2010. január 3. napjától (az ítéletben foglalt 2009. május 3-i kezdő időpont helyett) számított törvényes késedelmi kamata;
közlekedési többletköltség címén 2009. június 19. napjától a jövőre nézve véghatáridő nélkül havi 7.040 forint vagyoni kártérítési járadék, az ítélethozatalig lejáró járadék tekintetében annak középídtől számított törvényes késedelmi kamata;
kísérő költségeként 2010. július 20. napjától a jövőre nézve véghatáridő nélkül havi 10.000 forint járadék, az ítélethozatalig lejáró járadék tekintetében annak középídtől számított törvényes késedelmi kamata megfizetésére kötelezze.

A nem vagyoni kártérítés körében hangsúlyozta a felperes, hogy az alperesi károkozás nem 13% mértékű egészségkárosodást jelent; elveszítette a bal lábát, stabil járáskéességét. Korábban meglévő cukorbetegsége, magas vérnyomás betegsége és subclavian steal szindrómája nem jelentettek számottevő életvitelbeli korlátozást; korábban önálló életvitelre képes volt, míg az amputációval a mozgásszabadságát és az önálló életvitelre való képességét veszítette el.

A háztartási kisegítő költsége utáni kamatszámítást illetően arra hivatkozott, hogy a bíróság által megállapított intervallum középideje 2009. április 19. Hangsúlyozta, hogy az ezen a címen előterjesztett vagyoni kártérítési igény nem mosható egybe a nem vagyoni kártérítési igénnyel. A szakértő személyes meghallgatása során megerősítette, hogy bizonyos munkákat egyáltalán nem lesz képes a jövőben sem elvégezni; a meghallgatott tanúk beszámoltak arról, hogy a háztartási munkában segítségre szorul. A közlekedési többletköltség vonatkozásában az elsőfokú ítéletben kifejtett állásponttal szemben igenis relevanciával bír, hogy a subclavian steal szindrómája miatt tömegközlekedési eszközön bal kézzel biztonságosan kapaszkodni egyébként sem tud. Az alperesi károkozást megelőzően kargyengeségét a stabil állással tudta ellensúlyozni; az alperesi károkozás következtében azonban nem tud stabilan állni, a lépcsőre fellépést, kapaszkodást a járókeret, bot tovább nehezíti. Az orvosszakértő szerint a stabil kapaszkodás, lépcsőre fellépés a két elváltozás együttes fennállása esetén nem megoldható. Hivatkozott a 77. számú kiegészítő orvosszakértői véleményben ismertetett orvosi iratokra, illetve a Sz. L Kht. Rehabilitációs Szakambulancia leleteire, melyek szerint a felperes a térdhajlatban keletkezett fertőzés miatt, illetve annak hiányában is csak kb. 40-50 m távolsáig járóképes támbot segítségével, mely adottságok mellett tömegközlekedni lehetetlen.

A kért közlekedési többletköltséget K. J gazdasági szakértő véleménye alapján határozta meg. A szakértő napi két úttal számolt a felperes és a fia lakóhelye között; a felperes a fellebbezésében számított kárigényének meghatározásakor a 2009 és 2012 közötti havi benzinárak átlagával számolta ennek költségét (havi 17.083 forint), de csak ennek felét, napi egy út költségét vette figyelembe és abból levonta a tömegközlekedés havi díját (1.500 forint), mivel ekkora összeget egyébként is költene közlekedésre a felperes. A kísérő költsége kapcsán hivatkozott arra, hogy őt gépkocsival kell szállítani, mivel autója nincs és vezetni nem tud, a sofőrje a fia, kísérőre szorul a jövőben is.

Az elsőfokú ítélet ellen az alperes is fellebbezett, a másodfokú bíróság azonban Pf.VI.20.057/2014/3. számú, 2014. szeptember 5. napján jogerőre emelkedett végzésével az alperesi fellebbezést hiányosságai folytán hivatalból elutasította. Az alperes ezt követően a törvényes határidőben csatlakozó fellebbezést terjesztett elő, melyben az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a kereset elutasítását, másodlagosan a késedelmi kamatfizetési kötelezettség mellőzésével a nem vagyoni kártérítés összegének 2.000.000 forintra történő leszállítását kérte.

Arra hivatkozott, hogy az elsőfokú ítélet jogalapot megállapító rendelkezése megalapozatlan. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a bizonyítást teljes körűen nem folytatta le, a rendelkezésre álló bizonyítékokból téves jogi következtetést vont le. Az eljáró igazságügyi orvosszakértő véleményalkotása a szükséges kompetencia nélkül történt. Az orvosszakértői bizonyítás aggályosságát a maga részéről több alkalommal is bejelentette, speciális bőrgyógyász szakértelemmel rendelkező szakértő perbevezetését indítványozta. Az elsőfokú bíróság az erre vonatkozó bizonyítási kérelmek mellőzésének okát nem adta, így az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésé is felvetődik. Hangsúlyozta, hogy a jelentős állapotváltozás január 25-26-án lépett fel a felperesnél, a nyílt seb 27-én már bizonyosan megjelent. A kórházi felvétel felajánlásra került a következő napon, a felperes azonban ezt nem vette igénybe, csak a negyedik nap kora estéjén érkezett a sürgősségi ambulanciára. Ezalatt a kritikus időtartam alatt az alperesnek a folyamatra több ráhatása nem lehetett, mint az osztályos felvételtől való rendelkezés; a felperes mulasztása az alperes mentesülését eredményezi.

Álláspontja szerint a nem vagyoni kár mértékét illetően a döntéshozatal időpontjában fennálló értékviszonyokat kellett volna alapul venni. A felperesnél a 67% mértékű össz-szervezeti egészségkárosodási állapotot meghaladóan keletkezett hátrányok reparálásához 2.000.000 forint elégséges. Hivatkozott arra is, hogy a felperes keresetlevele 15.000.000 forint kártérítési összeget tartalmazott, szemben a 10.000.000 forintos elsőfokú ítéletben megjelölt felperesi igénnyel.

A peres felek fellebbezési ellenkérelme a saját fellebbezéssel, illetőleg csatlakozó fellebbezéssel nem érintett részében az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult.

A felperes fellebbezése nagyobb részben alapos, az alperes csatlakozó fellebbezése alaptalan.

Az elsőfokú bíróság a tényállást túlnyomó részben helyesen állapította meg. Az elsőfokú ítélet az egyes vagyoni károk minbenléte, összegszerű megjelölése kapcsán szorult a másodfokú bíróság általi kiegészítésre.

A jogalapot érintő kérdésben a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság következtetéseivel maradéktalanul egyetért. Az alperes csatlakozó fellebbezésében kifogásoltakkal szemben az elsőfokú bíróság a bizonyítást körütekintően folytatta le, az írásban és szóban is kiegészített, konzekvens orvosszakértői vélemény a Pp.182.§ (3) bekezdésében írt hibákban nem szenved, egyértelmű megállapításokból kiindulva logikus következtetések mentén meggyőzően foglal állást az alperesi mulasztások és azok következményei kérdésében. Az alperes által felvetett, a kompetencia hiányával kapcsolatos hivatkozások egy törről fakadnak a károkozó magatartással; az alperes súlyos következménnyel járó mulasztása ugyanis éppen abban gyökerezett, hogy bőrgyógyászati problémának, megbetegedésnek tekintett és kezelt egy olyan elváltozást, amelynek a kezelése sebészeti ellátást (is) igényelt volna. Szakismeret nélkül is kézenfekvő a feltételezés, hogy nem bőrgyógyászati megbetegedés indokolta az amputációt; az ezen következtetést alátámasztó orvosszakértői vélemény alapján teljesen egyértelmű, hogy a perben nem volt szükség bőrgyógyász szakértő vagy szakkonzulens kirendelésére, bevonására.

Megjegyzi a másodfokú bíróság, hogy az alperes az eljáró igazságügyi szakértő kompetenciájának hiányára - a jóhiszemű pervitel követelményeit megsértve - első ízben kifejezetten a 2014. március 17. napján (a várhatóan utolsó tárgyalási napon) érkezett 83. sorszámú beadványában hivatkozott, a per azon szakaszában, amikor az orvosszakértői vélemény írásban és szóban egyaránt kiegészítésre került (a legutolsó szakvélemény kiegészítést az alperes 2013. november 13. napján vette át), a bizonyítási eljárás a több éves perben befejeződött. Az elsőfokú bíróság ítéletében valóban nem tért ki arra, hogy miért nem tett eleget az alperes más szakértő kirendelésére irányuló bizonyítási indítványának; ezzel azonban az ügy érdemére kiható súlyos eljárási szabálysértést nem követett el. A bizonyítási indítvány egyszerre volt elkészített és szükségtelen, így teljesítése fel sem merülhetett.

Egyetértett a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróságnak a felperesi közrehatás hiányával kapcsolatos álláspontjával is, különös figyelemmel arra, hogy „szükség esetén” kitétellel felvetett osztályos ellátásból az következik, hogy az adott körülmények mellett az alperes a kórházi kezelést még nem tartotta szükségesnek, csak annak lehetőségével számolt; a felperes, mint laikus pedig nem volt annak a szakképzettségnek a birtokában, hogy maga döntse el, osztályos felvétele mikor válhat szükségessé.

Az alperes csatlakozó fellebbezésében foglalt másodlagos fellebbezési kérelemmel szemben az elsőfokú bíróság által megállapított nem vagyoni kártérítés a másodfokú bíróság megítélése szerint sem elégséges a felperest ért jelentős nem vagyoni hátrány, személyhez fűződő jogsérelem másnemű előnnyel történő ellentételezéséhez.

Nem vitás, hogy a felperes egészségi állapota sorsszerű megbetegedései következtében már az amputációt megelőzően megromlott. Az elsőfokú bíróság azonban a perbeli károsodást a megelőző egészségi állapottal nem kellő körültekintés mellett vetette össze; egyrészt az egészségi állapotot jellemző viszonyszámokat (80%-67%) helytelenül tette összehasonlítás tárgyává, másrészt a számszaki értelemben kimutatható különbségnek túlzott jelentőséget tulajdonított. A keresetlevél mellékleteként csatolt ORSZOSZI szakvéleményből is kitűnik, hogy a 67%-ot még munkaképesség-csökkenésben határozták meg. A rehabilitációs járadékról szóló 2007. évi LXXXIV. törvény a munkaképesség-csökkenés fogalma helyett vezette be 2008. január 1. napjától az egészségkárosodás fogalmát. Miután a munkaképesség-csökkenés mértékének vizsgálata helyett az egészségkárosodás vizsgálatán alapuló új minősítési rendszer került bevezetésre, a 67 %-os munkaképesség-csökkenésnek az új szabályok szerint 50 %-os egészségkárosodás felel meg. A mechanikus szemléletmód szerint ebből az következik, hogy a felperes egészségkárosodásának mértéke 30%-kal nőtt: a polgári jogi kártérítési felelősség, a kiküszöbölendő nem vagyoni joghátrány szempontjából azonban ennek másodlagos a jelentősége. A munkaképesség-csökkenés és az egészségkárosodás mérésének absztrakt rendszerét is közjogi célokra, az általánosíthatóság szolgálatában fejlesztették ki, a kártérítési joggyakorlat is az egyes esetek összevethetősége érdekében vette használatba ezeket. Az általánosított százalékos arányszámok azonban a nem vagyoni hátrány mibenlétének megállapításához csak fenntartásokkal, kiegészítő jelleggel alkalmazhatóak, mert a károsultat sújtó személyhez fűződő joghátrány súlyát és jelentőségét a konkrétumok talaján, de mindig egyéniesítve, maradandó következménnyel járó egészségkárosodás esetén a károsult életvitelére, énképére gyakorolt tényleges hatással arányban kell értékelni.

A perben lefolytatott bizonyítás adatai alátámasztották, hogy a felperes mozgáskészségét a sorsszerű megbetegedései mellett is megőrizte, önellátásra képes volt, egészségi állapota a mindennapi tevékenységeiben, megszokott életvitelének folytatásában lényegesen nem korlátozta. Ehhez képest a felperes fellebbezésében indokoltan hivatkozott arra, hogy az alsó végtag csonkolása nagyon jelentős negatívum, a mozgáskészséget nyilvánvalóan súlyosan és hátrányosan befolyásolja akkor is, ha az művégtag használatával, egyéb segédeszközökkel részlegesen helyreállítható. A csonkoltsággal való együttélés a felperes önértékelését megterheli, a fájdalmak, kellemetlenségek elviselésén túl bezártságra, kiszolgáltatottságra kárhoztatja, mivel a lakásból való kimozdulása is körülményes. Ilyen feltételek között a 3.500.000 forint nem vagyoni kártérítés a vissza nem fordítható és folyamatos nagymértékű alkalmazkodást kívánó károsodás okozta hátrányok ellensúlyozására nem elégséges, annak ellenére sem, hogy a felperes általános állapota miatt az amputáció elmaradása esetén is ki lenne téve az egészségügyi problémákból adódó gondok és kellemetlenségek fokozott kockázatának. A másodfokú bíróság álláspontja szerint a károkozaskor irányadó ár- és értékviszonyok alapján 7.000.000 forint szükséges és indokolt a felperest ért nem vagyoni hátrányok másnemű (vagyoni) előnnyel történő hozzávetőleges ellensúlyozására.

Az egyes vagyoni kártételeket illetően a felperesi fellebbezés késedelmi kamattal kapcsolatos részei a másodfokú eljárásban megengedett keresetmódosítás körében voltak értékelhetőek. Az elsőfokú bíróság az orvosszakértői vélemény alapján 120 napos időszakra tekintette indokoltnak a gondozást, háztartási kisegítést, illetve a közlekedési költségeket, melyek kapcsán a késedelembeesés időpontját a kereseti kérelemnek megfelelően határozta meg, a felperes azonban ezt a kezdőidőpontot tágabb időszakra figyelemmel számolta ki. Az elsőfokú bíróság által figyelembe vett időszak vonatkozásában a középátlagos kezdőidőpont a fellebbezés szerinti dátum, 2009. április 19., ami a 360.000 forint, 240.000 forint, 150.400 forint és 130.000 forint tőkemarasztalás utáni késedelmi kamatozás kezdő időpontját is érinti.

A másodfokú bíróság megítélése szerint a háztartási kisegítést illetően az elsőfokú bíróság tévesen foglalt állást abban a kérdésben, hogy a felperest e körben vagyoni jellegű hátrány 2009. július 19. napjától nem éri. A felperes megalapozottan hivatkozott arra, hogy a megváltozott egészségi állapotában egyes háztartási munkákat nem tud elvégezni. Az általa igényelt havi 15.375 forint járadék napi egy órai háztartási munkát ellentételez. Az orvosszakértői vélemény szerint a felperes a háztartási munkák szélesebb körét protézist viselve elvégezheti ugyan, egyes (jellemzően nem napi rendszerességgel felmerülő) feladatokat azonban a szakértői vélemény szerint egyáltalán nem tud ellátni, terhelhetősége a protézis mellett nyilvánvalóan csökkent, közlekedni, járni nehézkesen tud, így a napi rendszerességgel felmerülő bevásárláshoz, különösen nagyobb terhek cipeléséhez segítséget kell kérnie.

Az orvosszakértő 64. sorszámú jegyzőkönyvbe foglalt meghallgatása során kisebb, napi bevásárlások elvégzésére alkalmasnak találta ugyan a felperest, a 77. sorszámú szakvélemény kiegészítés azonban ezt a képet árnyalta, mivel utóbbi szerint a felperes a protézissel rövidebb távok megtételére képes, amibe a negyedik emeletre fel-le történő lépcsőzés mellett már a napi bevásárlás sem fér bele.

Ilyen feltételek mellett a felperes napi egy órában indokoltan tarthat igényt háztartási kisegítőre. Ennek ellenértékeként K. J gazdasági szakértő által a könnyű munkákra 2009-2012 évekre meghatározott óradíjak átlagaként számolt 512,5 forint elfogadható, ami havi 15.375 forint, a 2009. június 19. napjától 2014. március 31. napjáig terjedő 57,4 hónap hátralékos időszakra ($57,4 \times 15.375$ forint =) 882.525 forint hátralékot eredményez ezen a címen. A hátralék után a késedelmi kamatok a középátlagos kezdő időponttól, 2011. november 9. napjától fizetendőek.

A közlekedéssel összefüggő igényeit a felperes a közvetlen többletköltségek (benzinköltség) és a kísérő időráfordításának ellenértéke szerint külön-külön terjesztette elő, ezeket az elsőfokú bíróság összevontan kezelte, az áttekinthetőség érdekében a másodfokú bíróság is követte az elsőfokú bíróság elszámolási módját.

A rendelkezésre álló bizonyítékok mérlegelésével a másodfokú bíróság arra következtetett, hogy a felperes folyamatosan segítségre szorul; ebből következően a fiának az elsőfokú ítéletben értékelt időszakon túl is rendszeresen kell őt látogatnia, ami közlekedési többletköltséggel is jár. A másodfokú bíróság az ezzel járó költségek összegszerűsítésekor egy olyan körülményre is figyelemmel volt,

amit a felperesi fellebbezés nem értékelt. A felperes napi egyszeri látogatási többletköltséget számolt el, a másodfokú bíróság szerint azonban az ezzel járó költség sem kizárólag a perbeli hátrányok okán merül fel, miután a felperes és fia között meglévő szoros családi kapcsolatra figyelemmel a felperest a fia az amputáció elmaradása esetén is rendszeresen látogatta volna. Így a másodfokú bíróság a felperes által figyelembe vett havi 30 alkalom helyett havi 25 alkalomra számolta el a felmerülő közlekedési többletköltséget. A felperes által havi 30 látogatás okán előterjesztett, elszámolt költség (K-féle szakvélemény alapján számolva) 8.540 forint, ennek arányában a 25 alkalom 7.100 forint, ebből levonásba helyezve a bérletvásárlás elmaradásával felmerülő megtakarítást, a többletköltség havi 5.600 forint.

Egyetértett a másodfokú bíróság a felperes fellebbezésében kifejtettekkel abban a tekintetben is, hogy a felperes egyébként meglévő, sorsszerű elváltozását nem lehet figyelmen kívül hagyni a tömegközlekedésre való alkalmassága megítélésekor. A felperesnél a kapaszkodókészségét érintő elváltozás a perbeli egészségkárosodástól függetlenül is fennállott, őt ezen sorsszerű rendellenesség mellett érte a perbeli, alperesi mulasztásból eredő hátrány. A felperest ért hátrányokat az ő sajátos körülményeire figyelemmel kell értékelni, melyekhez éppúgy hozzátartozik egyebek mellett az is, hogy egyedülállóként IV. emeleti lakásban él, amiként a sorsszerű megbetegedéseiből eredő egészségi állapota is. Ha a felperes a csonkolás következtében veszítette el a tömegközlekedéshez szükséges maradék készségeit, úgy csak arra lehet következtetni, hogy a tömegközlekedés igénybevételére a perbeli műhiba folytán vált alkalmatlanná, közlekedését az amputációt követően személygépkocsival kell megoldania.

Egyetértett a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság azon következtetésével, hogy a felperes kísérré szorult 2009. július 18. napját követően is; az indoklás azonban folyamatosan (a jövőben is) fennáll, tartama nem köthető a meglévő háziiorvosi iratokkal lefedett időszakhoz. A rendelkezésre álló adatok azonban kétséget kizáró módon nem támasztják alá, hogy a felperesnek az állapota stabilizálódását követő első 15 hónapot követően is havi 10.000 forint kísérői költséget keletkeztető gyakorisággal kell orvoshoz járnia. A háziiorvosi dokumentáció szerint körülbelül havi gyakorisággal keresi fel a felperes a háziorvosát, ezen kívül havi további egy alkalom egyéb ügyek intézésével, a rehabilitációs szakrendelés felkeresésével bizonyosan előfordul; így a másodfokú bíróság a régi Ptk. 359.§-ára is figyelemmel havi 5.000 forint kísérői költséget látott indokoltnak.

A havi 5.600 forint közlekedési többletköltség a 2009. június 19. és 2014. március 31. közötti 57,4 hónap hátralékos időszakra 321.440 forint költséget eredményezett, 2014. április 1-től a a jövőben is havi 5.600 forint többletköltség merül fel. A kísérői költsége az elsőfokú ítélettel nem érintett 2010. július 20. napjától 2014. március 31. napjáig terjedő időszakra 222.000 forint hátralékot jelent, ez 2014. április 1-től a a jövőben is havi 5.000 forinttal ellentételezhető. A hátralékos összegeket, azok középarányos kezdő időpontja után járó késedelmi kamatokat és a régi Ptk. 355.§ (3) bekezdésére figyelemmel megállapított járadék megfizetésére az alperest kellett kötelezni.

A másodfokú bíróság a fentieknek megfelelően az elsőfokú ítéletet a Pp.253.§ (2) bekezdése alapján megváltoztatta.

A másodfokú ítéletben írt marasztalási változtatások az elsőfokú perköltség számítását is befolyásolták. A kereset teljes pertárgyértéke (az egyes tételek kapcsán a legmagasabb előterjesztett igényre figyelemmel) 14.642.684 forintot tett ki (nem vagyoni kártérítés 10.000.000 forint - az alperesi hivatkozással szemben a felperes határozott kereseti kérelme 15.000.000 forint megtérítésére nem irányult -, a fürdőszoba átalakítás költsége 672.962 forint, ápolás, gondozás költsége 450.000 forint + 12x30.000 forint, a háztartási kisegítő költsége 12x103.500 forint, a közlekedési többletköltség 12x19.740 forint, a kulturális többletköltség 12x5.000 forint, a gyógyszerköltség 12x12.334 forint, a telefon többletköltség 12x5.000 forint, rezsi többletköltség 12x5.000 forint, kísérő költsége 12x15.000 forint, gyógyászati segédeszköz 16.155 forint, számítógép és televízió költsége 150.000 forint, a minőségi lábszárprotézis költsége 1.006.719 forint, mindösszesen 14.642.684 forint). Ebből a felperes pernyertesnek tekinthető 8.921.177 forint vonatkozásában (7.000.000 forint nem vagyoni kártérítés, 672.962 forint fürdőszoba átalakítási költség, 360.000 forint gondozási költség, 240.000 forint + 12x15.375 forint háztartási kisegítői költség, 90.040 forint + 12x5.600 forint közlekedési többletköltség, 20.000 forint kulturális többletköltség, 20.000 forint telefon többletköltség, 190.000 forint + 12x5.000 forint kísérő költsége, 16.115 forint gyógyászati segédeszköz költség), összesen 8.921.177 forint. A felperes esetében a fentiekre figyelemmel a perköltség vonatkozásában a Pp.81.§ (2) bekezdését kellett alkalmazni. A felperes előlegezett 306.500 forint szakértői díjat, a jogi képviselői munkadíj az elsőfokú eljárásban kifejtett munkára a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3.§ (2) bekezdés a) pontja, 4/A.§-a alapján 566.500 forint, a teljes elsőfokú megtérítendő felperesi költség így 873.000 forint, melyet az alperesnek járó perköltség nem csökkent.

A másodfokú pertárgyérték a felperesi fellebbezés után 4.368.980 forint volt, a felperes másodfokon pernyertesnek tekinthető 3.801.700 forint vonatkozásában, míg az alperes csatlakozó fellebbezése 5.109.477 forint pertárgyértékben kifejezett marasztalási összeget érintett, melynek vonatkozásban a felperes a másodfokú eljárásban pernyertesnek tekintendő. Így a felperes mindösszesen 8.911.177 forint vonatkozásában volt eredményes a másodfokú eljárásban, a Pp.81.§ (2) bekezdésére is figyelemmel ezen összeg után számított másodfokú jogi képviselői munkadíj illeti meg.

A Kmr.14.§-a alapján a feljegyzett fellebbezési, illetőleg csatlakozó fellebbezési illetéket a felperes személyes költségkedvezménye, illetve az alperes személyes illetékmentessége folytán az állam viseli.

Pécs, 2014. december 11.

. Döme Attila s.k. a tanács elnöke, Gáspárné dr. Baranyabán Judit s.k. előadó bíró,
dr. Vogyicska Petra s.k. bíró